

Изх. № 42/20.12.2011 г.

ДО ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ „АРХИВИ”

ПРЕДСТАВЛЯВАНА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
ДОЦ. Д-Р МАРТИН ИВАНОВ

СТАНОВИЩЕ

от

ПРОГРАМА ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ

Относно: Запитване с писмо изх. № 24-00-81/30.11.2011 г.

Уважаеми господин Иванов,

С писмо изх. № 24-00-81/30.11.2011 г. сте ни поставили два въпроса, свързани с публикуването на информация, съхранявана в националния архивен фонд, и конкретно стои ли в въпросът за защита на личните данни при публикуването на информация, свързана с шестнадесет лица /публични фигури от близкото минало/. В тази връзка изразяваме следното становище по всеки един от поставените въпроси:

1. Ще представлява ли публикуването на онлайн на полицейски досиета на публични фигури от периода до 1944., които са част от Националния архивен фонд, нарушаване на Закона за защита на личните данни?

Коментар: Правото на всеки да търси, получава и разпространява информация е прогласено от чл. 41, ал. 1 от Конституцията на Република България. Според Решение № 7 от 1996 г. на Конституционния съд по к.д. № 1 от 1996 г. от това право произтича задължение за

държавните органи да предоставят информация, което подлежи на законодателна уредба. На основата на тази конституционна норма през 2000 г. бе приет Закон за достъп до обществена информация. С цел осигуряване на достъп през 2007 г. е приет и Законът за националния архивен фонд.

I. Стандарти на Съвета на Европа и Европейския съюз

На нивото на Съвета на Европа разбирането относно достъпа до информация от архивите е отразено в Препоръка R (2000) 13 относно Европейската политика за достъп до архивите, приета от Съвета на Министрите на Съвета на 13 юли 2000 г.¹ Според този документ, достъпът до архиви е право и в политическа система, която уважава демократичните ценности, това право е признато на всички, независимо от тяхната националност, статут или функция /III, 5/. Публичните архиви трябва да бъдат открити или без никакви ограничения, или, ако такива са предвидени законодателно, те трябва да важат само за определен срок /III, 7/. Ако са предвидени ограничения, като изключение от правилото за общодостъпност, те трябва да са „необходими в демократичното общество” /III, 7.1/. В сферата на личните данни според препоръката такова ограничение може да цели единствено защитата на „частни личности от разкриване на информация относно техния частен живот” /III, 7.1, буква „б”/.

Необходимостта от максимална публичност на архивите е отчетена и в законодателството на Европейския съюз, като в Заключителните разпоредби на Директива 95/46/ЕО за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни, с разпоредбата на чл. 32 изрично е изрично предвидена възможност за дерогация на чл.6, 7 и 8 от директивата от държавите-членки тъкмо в случаите, когато данните се съхраняват само с цел исторически изследвания. Именно такъв е случаят с публичните и частните архиви.

¹ Достъпна на английски език на интернет адрес: http://www.aip-bg.org/pdf/rec_arch.pdf

II. Национално законодателство относно достъпа до архиви

Националното законодателство е в унисон с посочените стандарти. Съгласно чл.8, ал.1 от Закона за националния архивен фонд архивите са държавна, съответно общинска собственост и не могат да бъдат обект на сделки. Съгласно чл.25, ал.6 от закона архивите осъществяват „осъществяване на достъп и предоставяне на документите за ползване”. Според чл.90, т.3 използването на документите от Националния архивен фонд се извършва чрез публикуването им на традиционни и цифрови носители”. В заключение, органите, отговорни за съхранението и използването на Националния архивен фонд има правомощия за максимално осъществяване на достъп до архивни документи, в това число и чрез публикуване.

Достъпът до архивни документи може да бъде ограничаван само по изключение, като това може да става само временно, съгласно чл.86 от ЗНАФ. Основанията, на които достъпът може да се ограничава, са предвидени в чл.86, т. 1- 8 от ЗНАФ. Компетентен да направи преценка за ограничаване орган на власт е ръководителят на съответния архив /чл.87 от ЗНАФ/.

Едно от основанията, при които съответният ръководител на архив може да прецени ограничаване на достъпа, е когато използването на документите противоречи на законни интереси на трети лица /чл.86, т.6 от ЗНАФ/. Конкретна хипотеза на такова противоречие със законни интереси е наличието на авторско право, каквото би могло да съществува относно създадени произведения на литературата, изкуството или науката /чл.86, т.8 от ЗНАФ/. Такъв интерес би могъл да съществува например по отношение дневник на публична личност с бележки в него, които са с историческо значение.

Според закона защитата на личните данни е извън хипотезите на ограничаване на достъпа до архивни документи. Това е така поради нормата на § 3 от ПЗР на ЗНАФ, според който държавните архиви, съдържащи лични данни на граждани, които са били предоставяни за използват преди влизането в сила на Закона за защита на личните данни /ЗЗЛД/, продължават да са достъпни и се предоставят по общия ред.

Режимът на защита съгласно ЗЗЛД е още по-широк според неговия чл.1, ал.9, който гласи: „Този закон не се прилага за обработването на лични данни, извършвано от физически лица за техни лични или домашни дейности, както и за информацията, която се съхранява в Националния архивен фонд”. Следователно данните, които се намират в документите на Националния архивен фонд, са изцяло изключени от приложното поле на ЗЗЛД.

Според чл.39 от Наредба за реда за използване на документи от националния архивен фонд публикуване и експониране на документи от НАФ е позволена форма за използването им от потребителите. Единственото изискване е потребителят да информира архива /чл.39, ал.1 от наредбата/. Никъде обаче не е предвидено предоставяне на разрешение, от което следва, че режимът на публикуване свободен /чл.39 и сл. от ЗНАФ/. Публикуването е възможно да бъде и в интернет, съгласно чл.41 и чл.42, ал.1 от ЗНАФ. При създаване на публикация например в интернет, потребителят трябва да съблюдава „осигуряване на защита от недобросъвестно използване с репродукционна цел и злоупотреби” /чл.42, ал.1/.

Извод: От изложеното следва, че няма пречки да бъдат публикувани документите, свързани с 16 публични фигури от близкото минало. Техните лични данни се считат за публични и не подлежат на защита.

2. Ще представлява ли публикуването на онлайн на имена на трети лица, които се споменават в полицейските досиета на публични фигури от периода до 1944., които са част от Националния архивен фонд, нарушаване на Закона за защита на личните данни?

Коментар: И по отношение на тази информация са приложими нормите на § 3 от ПЗР на ЗНАФ и чл.1, ал.9 от ЗЗЛД. Намиращата се в Националния архивен фонд информация е публична и спрямо нея по силата на тези две изрични норми не се прилага режимът на защита на личните данни. Очевидно е, че законодателят е приел, че спрямо тази информация е изтекло достатъчно време, поради което прилагането на ограничение, в това число такава, свързано със защитата на личните данни, е неоправдано. Следва да се отчете отделно, че имената сами по себе си не представляват лични данни, поради което простият факт, че се

срещат в документи с историческа стойност, бездруго не би довел до необходимост от защитата им.

Извод: От изложеното следва, че няма пречки да бъдат публикувани имената на трети лица, които се срещат в документите, посочени в т. 2 от запитването.

С уважение,

д-р ГЕРГАНА ЖУЛЕВА
Изпълнителен директор на ПДИ

Изготвил,

АЛЕКСАНДЪР КАШЪМОВ
Ръководител на правен екип на ПДИ

София

20 декември 2011 г.